

Izv. prof. dr.sc. Maja Grdinić

Porezna politika država članica EU i doniranje hrane

Analizirajući porezne sustave država članica EU i poreznu politiku u kontekstu poreznih olakšica i poticaja za doniranu hranu, vidljivo je da je doniranje hrane sa stajališta donatora skupo i komplicirano jer donatori moraju izdvojiti vrijeme i novac za prikupljanje, pakiranje, skladištenje i transport viškova hrane koje bi inače, sa puno nižim troškovima, bacili.

Unatoč tome, mogu se izdvojiti neki pozitivni primjeri država članica EU koje kreiranjem porezne politike omogućavaju korištenje poreznih olakšica, te smanjuju porezne i administrativne prepreke za doniranje hrane, a doniranje hrane čine jeftinijim.

Porezne olakšice koje postoje u poreznim sustavima država odobravaju se u okviru poreza na dobit kao odbitak od porezne osnovice ili porezni kredit i u okviru poreza na dodanu vrijednost (PDV).

Porezne olakšice u okviru poreza na dobit nisu isključivo usmjerene na doniranje hrane, već se primjenjuju u širem kontekstu na donacije raznim neprofitnim, sportskim, umjetničkim i obrazovnim institucijama i to (IBFD, Tax Research Platform, 2025):

- Austrija, Bugarska, Estonija, Poljska: odbitak do najviše 10% godišnje dobiti;
- Hrvatska: odbitak do najviše 2% ostvarene bruto dobiti u prethodnoj godini;
- Cipar i Portugal: odbitak cjelokupnog iznosa donacija dobrotvornim organizacijama;
- Češka: odbitak do 30% osnovice za donacije u iznosu većem od 2.000 CZK;
- Danska: odbitak do najviše DKK 19.000 godišnje;
- Finska: odbitak od 850 do 250.000 EUR po donaciji;
- Njemačka: odbitak do najviše 20% ukupnog prihoda ili do 0,4% ukupnih primitaka i plaća;
- Irska: odbitak cjelokupnog iznosa; minimalna donacija najmanje 250 EUR godišnje;
- Latvija: porezni kredit najviše do 5% dobiti prethodne godine;
- Luksemburg: odbitak najviše 1 milijun EUR ili 20% neto dobiti, ovisno o tome što je niže;
- Slovenija: odbitak do maksimalno 5% dobiti.

S druge strane, pravila oporezivanja donirane hrane PDV-om dijelom su regulirane na razini EU PDV Direktivom 2006/112/EC koja propisuje da se PDV mora platiti na hranu namijenjenu doniranju ako se PDV koji je darivatelj platio prilikom kupnje može u potpunosti ili djelomično odbiti. Osim toga, brojne države imaju posebne odredbe u svojim nacionalnim poreznim zakonima kojima su riješile pitanje PDV-a u vezi s doniranjem hrane i to:

- hranu oporezuju sniženim stopama PDV-a;
- donirana hrana u potpunosti je oslobođena PDV-a;
- donirana hrana se oporezuje nultom stopom.

Neke od država koje su propisale oslobođenje od PDV-a na doniranu hranu, ali pod određenim uvjetima su: Italija, Belgija, Hrvatska, Grčka, Bugarska, Francuska, Njemačka, Španjolska i Švedska.

Dakle, PDV Direktiva omogućuje državama članicama da oslobode određene donacije od PDV-a, posebno kada se roba donira registriranim dobrotvornim organizacijama, međutim tu mogućnost ne koriste sve države članice, a nacionalne porezne vlasti imaju znatnu slobodu na koji način provode te odredbe.

Može se zaključiti da EU kontinuirano radi na usklađivanju i poboljšanju pravila s ciljem da porezni sustavi država postanu poticajni za donatore hrane, međutim i dalje se treba sustavno i ubrzano raditi na smanjenju administrativnih prepreka i većoj harmonizaciji na razini EU kako bi se smanjio otpad od hrane, a posljedično i siromaštvo i socijalna nejednakost.